

ANKARA HÜKÜMETİNİN VEKİLİ İBRAHİM TALİ'NİN
BEYANNAMESİ⁽⁺⁾

Cihan istilâcılığı 1914 yılında Avrupa'nın göbeğinde umumî harbi tutuşturdu ve pençesini Türkiye'nin millî hayat damarlarına sokarak dört yıl sonra, Türkiye'yi tamamiyle kuvvetsiz bıraktı.

Türk rençberi silâhı eline aldığı zaman kendi millî sınırlarını saklamak ve kazancını başkalarını hud'a ile yemesinden (Eksilovatatsia - istismar) kurtarmaktan başka bir maksadı yoktu. Amerika'nın yalancı cumhuriyeti "Bundan böyle bütün milletlere yaşamak ve hür olmak hakkı verilecek ve bütün çalış^{an}lar bahtiyar olacaktır" deyince inanıyordu ve silâhını teslim etti. Fakat sonraları, üzerine silâhla yürüdüklerinin ve garp sermayeperestleri menfaatına bütün haklarının ayakları altına alındığını ve son lokma ekmeğini de elinden almak istediklerini görür görmez gazaba geldi ve kıyam etti.

Yoldaşlar! Bu kıyamın sebeplerinin ve bundan doğan hükümetin mahiyetini ve doğmasının tarihçesini size izah edeceğim:

Anadolu kıyamının iki sebebi vardır: Biri dahilî; diğeri haricî.

Haricî sebep sudur : Türk rençberi dört yıldan ziyade onbirden artık cephede en kuvvetli burjuvazi devletleriyle döğüşmüştü. Şimdi kendi alınının teriyle ağır zahmetlerle kazandığı bir parça ekmeğini rahatla yiyip köyünde yaşamayı özlüyordu. Lâkin bu mümkün olmadı ve elindeki silâhını alan garp sermayeperestleri, sadık uşakları Venizelos Rumlarını gün batı'dan ve Taşnak Ermenileri'ni Doğu'dan saldırtmaya karar verdiler.

(+) Bu belgeyi, Bakû Kongresinde bulunmuş olan Sayın Şevket Süreyya Aydemir'den de sorduk. İbrahim Tali Öngören'in böyle bir beyannameyi okuduğunu hatırlamadığını; ancak Sayın Cevad Dursunoulu'nun İbrahim Tali Öngören adına bu beyannameyi kaleme aldığını ve kongrede okuduğunu söyledi. [Aclan Sayılğan'ın notu]

Türk rençberi biliyordu ki istilâcılar ve onların kurnaz uşakları her ne-reye gelirlirse ateşle, kılıçla ve bomba ile iş görüyorlar. Biliyordu ki bunların içinde bir yığın soyguncular zorla elindeki malın ve erzakın hep-sini alıyor ve bunu bildiği halde, Türk rençberi "Belki bu gaddar kararı icra etmezler" ümidiyle, yuvasında rahat duruyordu. Fakat milletlerin hür-riyeti için savaştığını ilân eden Fransa Suriye'yi almakla kanmıyarak yan-gınlar ve basıp kesmelerle Adana'yı, Maraş'ı ve Bor kişi (?) (çevresini) işgal etti. Medeniyet nâmına iş gördüğünü söyleyen Fransız Başvekili istediklerinin hepsini aldıktan sonra yüzündeki perdeyi açtı ve Buryon Sa-rayı'ndan dünyanın kulağına şöyle bağırdı:

"Şark'daki iktisadî menfaatlarını elde etmek için, Musul'a kadar (olan) yerlerde ne kadar madenler varsa hepsini Fransa işletmelidir. Buna göre biz askeri ileri sürüşümüzü Mardin'e kadar uzatmalıyız. Buradaki ta-biî servetlerin ne derece mühim olduğunu biz Fransa'nın büyük sanatkârlı-ğı menfaatine olarak nazara almalıyız."

Yoldaşlar! En sonunda bizim Ak Deniz'e biricik yolumuz olan İz-mir'e de hücum başladı. Pek feci olan bu vak'anın neticesi, Şarkda ve Garb da millî hukuku müdafaa edenlerin haydudlar aleyhine birleşmesi oldu. İz-mir işgâl edildikten sonra, Şark'da istilâcıların düşmanlarının, yâni Er-zurum ve Trabzon ahalisinin teşebbüsüyle Erzurum'da millî kongre toplandı ve hukukumuzun müdafaasına karar verildi. Sonraları Sivas ve Ankara'daki kongreler de bu karar tekrar ve tasdik olundu.

Dahilî Sebep : Mazlum Anadolu rençberi yüzlerce yıldır burjuva-zinin istediği gibi hareketi ve zorbazuluğu altında zırlıyordu (inliyordu.) Biçâre rençberi İstanbul'dan gelme hastalık, memur, suiistimali, dik-tatörlük ölüm derecesine getirmişti. Diktatörlüğün kaynağı hem padişahın iktidarı, hem memurlar, vezirler ve bunların mâiyetlerinin nüfuzu ve fena idareleriydi. Türk rençberlerinde haklı ve mukaddes bir gayz uyanmıştı, bu gayz, kendileriyle birlikte bir gün bile yaşamayan ve temasa gelmeye tenezzül etmeyen paşalara ve büyük memurlara karşıydı. Rençber tarlasın-da bütün ömrünü heba ettiği ve buna rağmen acından öldüğü halde bu paşalar ve saray ruhlu beyler, efendiler İstanbul'da muhteşem köşklerde, saraylar-da bol bol israflarla milletin servetini heba ediyorlardı. Bu kıyamla Ana-dolu isbat etti ki, bundan böyle İstanbul'a ve İstanbul'un hazır yiyici pa-şa ve beylerine bir parça ekmek bile vermiyecektir. İşte bundan az vakit

evvel Anadolu'da vukua gelen inkilâbın cereyanı ve sebepleri budur ve böyledir.

Anadolu hareketi kat'iyen burjuvaziye dayanan bir hareket değildir. Avrupalıların bu yolda verdikleri mâlûmat ve mütalâalar yanlıştır. Sermayeperestliğin Şark'da yardımcıları Taşnak Ermenileriyle Venizelos Rumlarıdır ve buna ilâve olarak, Padişahın saray hadmeleriyle ~~(Mademeler)~~ ~~ve hadimleri~~ yakınlarıdır. Bunlar padişahın nüfuzunu İngiliz sermayedarlığının menfaatine kullanıyorlar, bunların hepsi Antantaya sokulmuşlardır, ruh, mal, servet ve itibarlarını ve bol bol altınlarını ondan alıyorlar. Anadolu inkilâpçıları ise yüzlerini şarkta güneş gibi doğan inkilâba çevirmişlerdir. Anadolu inkilâbı zenginlerin ve hazır yiyicilerin menfaatına zıt olduğundan aksi inkilâpçılar kuvvetlerini bir yere topladılar. Şeyh Recep Sivas'ta, Şeyh Şerif Bayburd'da, Çapan Oğlu ailesi Yozgat'ta, İstanbul ile el ele verip Anadolu inkilâbına aksi inkilâp yaptılar. İstanbul'dan bunları kuvvetlendiren Padişah ve saraylılardır. Bunlar İngiliz parasıyla, kendilerine yalandan islâmiyet müdafaacısı süsünü verip millî ve içtimaî olan Anadolu rençber inkilâbını yenmek ve tepelemek istediler.

Etrafları hainler ve haydutlarla dolu olduğu halde, Anadolu inkilâpçıları ve rençberleri yeni inkilâplarına sadakatte ve bunu can ve kanlarıyla genişletmede devam ediyorlar. Onlar artık şevk ve samiyetle Üçüncü Beynelmilele yüzlerini dönmüşler; talihleri Üçüncü Beynelmilelin talihine çevrilmez surette bağlı olduğuna iman ediyorlar. Millî inkilâpçılar, Türk parlamentosu dağıtıldıktan sonra, Üçüncü Beynelmilele samimi merbutiyetlerini Moskova'ya mahsus vekiller göndermekle belirttiler.

Anadolu inkilâpçıları şundan dolayı sevinç duymaktadırlar ki, Moskova Üçüncü Beynelmileline uzattıkları yürekten dostluk ve hemfikirlik elini Moskova'da aynı duygu ile kabul edip aynı yürek dostluğuyla cevap verdiler.

Anadolu inkilâbı Moskova inkilâbının gördüğü tercübelerden memnuniyetle istifade edecektir; Anadolu inkilâbı Moskova Şûra Cumhuriyetinin esaslı akidelerini insanlığın kurtuluşunu hazırlayacak âmillerden sayıyor.

Yoldaşlar! Bu izahlardan da görülüyor ki Anadolu, genişliğe ve ziyadarlığa çalıştığından kendinin ve son oğlunun son nefesine kadar hürriyet ve istiklâlinin müdafaa etmeye karar vermiştir. Kendine Şûra Rusya'sının uzattığı dostluk elini Anadolu inkılâpçıları memnuluk ve doğrulukla kabul eder.

Yaşasınlar bu yolda birlikte yürüyen İnkılâpçı Rusya ile İnkılâpçı Anadolu ve onların dayandığı Şark İnkılâbı.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV